

PM Rotel IX (Dnr KS 2021/1036)

Kartläggning av biologisk mångfald — Krav och vägledning för naturvärdesinventering (NVI) samt kompletterande inventeringar och förstudier

Remiss från Svenska Institutet för Standarder (SIS)

Remisstid den 5 november 2021

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Katarina Luhr anför följande.

Ärendet

Utarmningen av jordens ekosystem, livsmiljöer och arter är en allvarlig och komplicerad utmaning och därför har Sverige undertecknat *Konventionen för biologisk mångfald*. Konventionen har implementerats i det svenska miljöarbete bland annat genom de nationella kvalitetsmålen som anger att *Den nuvarande biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer*. Arternas livsmiljöer och ekosystem samt deras funktioner och processer ska värnas. Ramarna anges i miljöbalken, kvalitetsmålen samt i regeringens skrivelse *En samlad naturvårdspolitik*. I miljöbalken (1998:808) 1 kapitel anges bland annat att miljöbalken ska tillämpas så att värdefulla naturmiljöer skyddas och värnas samt att den biologiska mångfalden bevaras. Ett av de största hoten mot biologisk mångfald är att artrika, naturliga och äldre kulturskapande ekosystem tas i anspråk eller skadas på annat sätt. Utvecklingen av ett hållbart samhälle kräver hänsyn till biologisk mångfald. Därför behövs kartläggningar av biologisk mångfald.

Den svenska kommittén SIS/TK 555, Naturvärdesinventering, har utarbetat det förslag till utgåva 2 av den svenska nationella standard för naturvärdesinventering som publicerades 2014. Avsikten är att förslaget ska fastställas och ges ut som utgåva 2 av SS199000:2014.

Syftet med standardförslaget är att skapa ett ramverk med gemensamma termer, krav och principer som kan användas vid kartläggning och värdering av biologisk mångfald. Avsikten är att företag, myndigheter, organisationer och enskilda ska er hålla kvalitetssäkrad geografisk miljöinformation som gör det möjligt att leva upp till konventionen om biologisk mångfald. Ramverket är frivilligt att använda men kan användas av alla som arbetar med att kartlägga biologisk mångfald för att skapa ett gemensamt ramverk. Dokumentet bidrar till standardisering inom naturvärdesinventering och biologisk mångfald. Det omfattar krav, principer och vägledning för inventering och värdering av ekosystem, arter och livsmiljöer samt hur inventeringsresultat ska redovisas och levereras. Tyngdpunkten i dokumentet ligger på naturvärdesinventering, NVI, med vilken avses fältinventering av arter, biotoper samt landskap

och där resultatet redovisas som geografiska områden indelade i olika naturvärdesklasser.

Standarden har setts över i sin helhet för att få en tydligare och mer logisk struktur där de krav som ställs blir tydligare.

Följande förändringar föreslås:

- Orienteringsavsnittet utökas för att bättre förklara i vilket sammanhang och på vilket sätt dokumentet ska användas och förstås.
- Utveckling av bilaga A med utökad vägledning kring hur kraven i dokumentet ska tolkas bl. a genom frågor och svar, FAQ.
- Utveckling av bilaga B med listor över naturtyper samt kodlistor för biotopbestämning.
- Utveckling av bilaga C med nationell dataprodukt-specifikation som beskriver vilka geografisk data och metadata som ska levereras samt krav på hur dessa ska utbytas.

Svenska Institutet för Standarder (SIS) har remitterat förslaget till staden för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden.

Exploateringskontoret, idrottsförvaltningen, miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret har besvarat remissen med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret ställer sig positivt till SIS förslag till ramverk med gemensamma termer, krav och principer. De anser dock att det vore önskvärt om tester av standarden utfördes i tätortslandskapet, då det utifrån remissförslaget är svårt att bedöma utfallet av förändringsförslagen.

Exploateringskontoret är generellt positiva till en omarbetning av standarden med ambitionen att förtydliga standardens krav. De anser dock att det är svårt att utifrån remissförslaget föreställa sig vad utfallet av kartering av biologiska mångfalden utifrån föreslagna förändringar blir för en tätort som Stockholm.

Idrottsförvaltningen är positiva till att kraven och vägledningen för naturvärdesinventeringen uppdateras. De ser gärna att en tredje vattenmiljö, ”Kustnära skärgård”, inkluderas bland de naturtyper som ska användas vid inventeringsarbete enligt remissen.

Miljöförvaltningen anser att det är positivt att befintlig standard uppdateras så att den nya utgåvan blir mer tydlig vad gäller krav och vägledning men konstaterar att den nya utgåvan skulle kunna utvecklas ytterligare så att kraven lättare kan hittas. Förvaltningen preciserar vilka avsnitt som bör ses över i sitt fullständiga remissvar.

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på att standarden uppdateras. De anser också att det är positivt att värderingsmodellen nu tar viss hänsyn till om en biotop ligger i ett funktionellt sammanhang eller inte, men negativt att funktionaliteten i den gröna infrastrukturen fortfarande inte slår igenom tillräckligt högt.

Mina synpunkter

Just nu pågår den största utrotningen av arter i mänsklighetens historia. Detta försvagar kraftigt de ekosystem som vi människor är beroende av, som ger oss syre, rent

vatten, energi och mat. Stadens natur och våtmarker fyller inte enbart en viktig funktion i att skapa attraktiva stadsrum, de hjälper oss att bevara den biologiska mångfalden och bättre rusta staden för ett förändrat klimat med fler översvämningar och värmeböljor. Därför ska Stockholm planera långsiktigt för ekosystemtjänster i stadsmiljö och ta ansvar för att följa upp och bibehålla den biologiska mångfalden.

Det är därför glädjande att det Svenska Institutet för Standarder (SIS) har utarbetat ett förslag till utgåva 2 av den svenska nationella standard för naturvärdesinventering som publicerades 2014. Syftet med standardförslaget är att skapa ett ramverk med gemensamma termer, krav och principer som kan användas vid kartläggning och värdering av biologisk mångfald.

Att befintlig standard uppdateras för att bli mer tydlig vad gäller krav och vägledning är positivt. Flera remissinstanser anser det vore önskvärt om tester av standarden utfördes i tätortslandskapet, då det utifrån remissförslaget är svårt att bedöma utfallet av förändringsförslagen. Vidare önskar instanserna att texterna förtydligas ytterligare. Jag hänvisar till miljöförvaltningens remissvar för precisioner kring vad som kan tydliggöras.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 14 oktober 2021

KATARINA LUHR

Bilaga

Kartläggning av biologisk mångfald — Krav och vägledning för naturvärdesinventering (NVI) samt kompletterande inventeringar och förstudier

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Utarmningen av jordens ekosystem, livsmiljöer och arter är en allvarlig och komplicerad utmaning och därför har Sverige undertecknat *Konventionen för biologisk mångfald*. Konventionen har implementerats i det svenska miljöarbete bland annat genom de nationella kvalitetsmålen som anger att *Den nuvarande biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer*. Arternas livsmiljöer och ekosystem samt deras funktioner och processer ska värnas. Ramarna anges i miljöbalken, kvalitetsmålen samt i regeringens skrivelse *En samlad naturvårdspolitik*. I miljöbalken (1998:808) 1 kapitel anges bland annat att miljöbalken ska tillämpas så att värdefulla naturmiljöer skyddas och värnas samt att den biologiska mångfalden bevaras. Ett av de största hoten mot biologisk mångfald är att artrika, naturliga och äldre kulturskapande ekosystem tas i anspråk eller skadas på annat sätt. Utvecklingen av ett hållbart samhälle kräver hänsyn till biologisk mångfald. Därför behövs kartläggningar av biologisk mångfald.

Den svenska kommittén SIS/TK 555, Naturvärdesinventering, har utarbetat det förslag till utgåva 2 av den svenska nationella standard för naturvärdesinventering som publicerades 2014. Avsikten är att förslaget ska fastställas och ges ut som utgåva 2 av SS199000:2014.

Syftet med standardförslaget är att skapa ett ramverk med gemensamma termer, krav och principer som kan användas vid kartläggning och värdering av biologisk mångfald. Avsikten är att företag, myndigheter, organisationer och enskilda ska er hålla kvalitetssäkrad geografisk miljöinformation som gör det möjligt att leva upp till konventionen om biologisk mångfald. Ramverket är frivilligt att använda men kan användas av alla som arbetar med att kartlägga biologisk mångfald för att skapa ett gemensamt ramverk. Dokumentet bidrar till standardisering inom naturvärdesinventering och biologisk mångfald. Det omfattar krav, principer och vägledning för inventering och värdering av ekosystem, arter och livsmiljöer samt hur inventeringsresultat ska redovisas och levereras. Tyngdpunkten i dokumentet ligger på naturvärdesinventering, NVI, med vilken avses fältinventering av arter, biotoper samt landskap och där resultatet redovisas som geografiska områden indelade i olika naturvärdesklasser.

Standarden har setts över i sin helhet för att få en tydligare och mer logisk struktur där de krav som ställs blir tydligare.

Följande förändringar föreslås:

- Orienteringsavsnittet utökas för att bättre förklara i vilket sammanhang och på vilket sätt dokumentet ska användas och förstås.
- Utveckling av bilaga A med utökad vägledning kring hur kraven i dokumentet ska tolkas bl. a genom frågor och svar, FAQ.
- Utveckling av bilaga B med listor över naturtyper samt kodlistor för biotopbestämning.
- Utveckling av bilaga C med nationell dataprodukt-specifikation som beskriver vilka geografisk data och metadata som ska levereras samt krav på hur dessa ska utbytas.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden.

Exploateringskontoret, idrottsförvaltningen, miljöförvaltningen ooh stadsbyggnadskontoret har besvarat remissen med kontorsyttranden.

Innehållsförteckning	Sid
Stadsledningskontoret.....	5
Exploateringskontoret.....	6
Idrottsförvaltningen	7
Miljöförvaltningen.....	7
Stadsbyggnadskontoret	10

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 2 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Av kommunfullmäktiges budget 2021 framgår att stadsnatur och våtmarker fyller en viktig funktion i att skapa attraktiva stadsrum, bevara biologisk mångfald och bättre rusta staden för ett förändrat klimat med fler översvämningar och värmeböljor. Därför ska Stockholm planera långsiktigt för ekosystemtjänster i stadsmiljö och ta ansvar för att följa upp och bibehålla den biologiska mångfalden.

I Stockholms stads Miljöprogram 2020-2023 (Dnr KS 2019/1040) under målet *Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem* anges att målbilden innebär att den biologiska mångfalden i Stockholm är hög och motståndskraftig mot förändringar samt att den bidrar med många olika ekosystemtjänster. Vidare poängteras att tillkommande bebyggelse bidrar till att stärka ekosystemtjänster och öka den biologiska mångfalden.

Stadsledningskontoret ser positivt på SIS förslag till ramverk med gemensamma termer, krav och principer och att den nya utgåvan har ett större fokus på verktyg för bedömningar av landskapsekologiska värden. Det vore dock önskvärt om tester av standarden utfördes i tätortslandskapet, då det utifrån remissförslaget är svårt att bedöma utfallet av förändringsförslagen.

Stadsledningskontoret anser att det är svårt att, utifrån remissförslaget, bedöma vad utfallet av kartering av biologisk mångfald blir för en tätort som Stockholm. Det är fortfarande oklart hur tätortens relativt fragmenterade naturlandskap bedöms när det gäller exempelvis konnektivitet, liksom hur förändringen av matrisen för naturvärdesklassificering faller ut. Det är därför önskvärt att kommittén, innan den slutliga versionen av standarden läggs fast, utför tester enligt den nya standarden i tätortsmiljö, där staden gärna medverkar.

Stockholms stad anlitar ofta konsulter för att utföra kartering av biologisk mångfald, varvid det är värdefullt att det finns en väl utformad branschstandard. Stadsledningskontoret anser att det är positivt att befintlig standard uppdateras så att den nya utgåvan blir mer tydlig vad gäller kompetenskrav hos utförare, kalibrering samt krav och vägledning genom hela karteringsprocessen.

Stadsledningskontoret bedömer att detta kan leda till större kvalitetssäkring av den geografisk miljöinformation som levereras till staden. Vidare anser stadsledningskontoret att det

är positivt att förslaget anger krav på leverans av digitalt geografisk data, vilket på sikt avsevärt kan effektivisera arbetet kring biologisk mångfald och är i linje med stadens ambitioner.

Exploateringskontoret

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret ser positivt på en omarbetning av standarden med ambitionen att förtydliga standardens krav. Det är dock svårt att utifrån remissförslaget föreställa sig vad utfallet av kartering av biologiska mångfalden utifrån föreslagna förändringar blir för en tätort som Stockholm. Det är fortfarande oklart hur tätortens relativt fragmenterade naturlandskap bedöms när det gäller konnektivitet, liksom hur förändringen av matrisen för naturvärdesklassificering faller ut. Det är även svårt att se hur skillnaderna i den nya versionen påverkar utfallet jämfört med den tidigare versionen. Det vore därför önskvärt att kommittén, innan den slutliga versionen av standarden läggs fast, utför en test både enligt den befintliga samt enligt den nya standarden i tätortsmiljö, där staden gärna medverkar. Förslagsvis på liknande sätt som det test för landsbygdsmiljö som redovisades på remisseminariet, men med landskapsvärden inkluderat.

Dokumentet behöver ses över gällande svenska språket och tydlighet generellt. Generellt är denna version tydligare än den förra men ytterligare bearbetningar behövs så att kraven lättare kan hittas. Kraven försvinner till stor del pga. den omfattande mängden förklarande text och det hade varit önskvärt om den beskrivande texten till stor del lyftes ut och lades i en bilaga. Till exempel bör det nyttlagda kapitlet 7, Anbud, beställning och beställarens granskning, läggas i en bilaga.

Termavsnittet har utökats och samtliga termer ska ha setts över bland annat för att uppnå en logisk struktur utifrån terminologilärans grunder. Avsnittet upplevs inte färdigbearbetat och flera termer upplevs onödiga då de mer försvårar än förenklar förståelsen.

I en standard för inventering av naturvärde kan klass 5, men framförallt 6 och 7 uppfattas mer som ett inlägg i miljödebatten istället för att vara ett kunskapsunderlag.

Krav på utföraren gällande behovsbedömningen behöver klargöras. Om det i en SIS-standard ska stå med att det är beställarens skyldighet att utföra behovsbedömningen borde det kompetens att meddela om beställarens behovsbedömning är rimlig utifrån syftet med utredningen.

I vägledningen inför val av inventering behöver tabellen ses över gällande vilken nivå som bör beställas inom kommunal planering. För att vara till hjälp bör även rekommendationerna motiveras, framförallt om flera alternativ är valda.

Positivt att träden lyfts fram i denna version. Men för en standard så upplevs det att väldigt mycket är valbart och väldigt lite är formulerat som krav. Se över om en del av det som nu lämnas till utförarens bedömning kan formuleras som krav om syftet med standarden ska uppfyllas.

Positivt att förslaget även anger krav på leverans av digitalt geodata, vilket på sikt avsevärt kan effektivisera arbetet kring biologisk mångfald och är i linje med stadens ambition.

Enligt Svenska kommittén SIS/TK 555 följbrev ska man använda den svarsblanketten som är bifogad remissen att för att påverka innehållet i den kommande standarden. Stockholms exploateringsnämnd lämnar därför även dessa synpunkter inlagda som text i bifogad svarsblankett.

Idrottsförvaltningen

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 20 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Biologisk mångfald är en förutsättning för att kunna bevara jordens ekosystem, livsmiljöer och arter. Idrottsförvaltningen ser positivt på kartläggningen av biologisk mångfald där man ser över och uppdaterar de uppsatta kraven och vägledningen för naturvärdesinventeringen från första utgåvan av den svenska nationella standarden för naturvärdesinventering, 2014. Kartläggningen ger grundläggande information av biologisk mångfald, beskriver de uppsatta målen med biologisk mångfald och redogör vilka målgrupper som berörs. Kartläggningen ökar även medvetenheten att bevara den biologiska mångfalden och nyttja den på ett hållbart sätt för att värna om arternas livsmiljöer och ekosystemen för nuvarande och framtida generationer. Nedan överlämnar förvaltningen sina synpunkter och förslag på ändring om kraven och vägledningar som berör idrottsförvaltningens verksamhet.

I figur 3, kapitel 13.1 visas de naturtyper som bör användas vid standardiserade inventeringar. I denna distinktion för "Naturliga marina ekosystem" nämns Östersjö och Atlanten men vi vill gärna se att ett tredje ekosystem läggs till, nämligen kustnära skärgård. I denna vattenmiljö är salthalten ofta lägre och många organismer är starkt knutna till sötvatten och grunda vegetationsrika områden för sin reproduktion och yngelutveckling. Förvaltningen anser att sammanslagningen av denna miljö med den strikt marina miljön i Egentliga Östersjön riskerar att skapa en för översiktlig bild där unika samspel i skärgården inte behandlas separat.

Idrottsförvaltningen ser gärna att en tredje vattenmiljö, "Kustnära skärgård", inkluderas bland de naturtyper som ska användas vid inventeringsarbete enligt remissen. Syftet är att denna unika miljö och dess ekologi inte alltid styrs av samma mekanismer som Egentliga Östersjön.

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad anlitar ofta konsulter för att utföra kartering av biologisk mångfald, varvid det är värdefullt att det finns en väl utformad branschstandard. Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnd anser att det är positivt att befintlig standard uppdateras så att den nya utgåvan blir mer tydlig vad gäller krav och vägledning. Mer utförliga krav vad gäller kompetens hos utförare, kalibrering samt både krav och vägledning genom hela karteringsprocessen, bedöms leda till större kvalitetssäkring av den geografisk miljöinformation som levereras till staden.

Särskilt positivt är det att krav och vägledning kring inventering i vattenmiljöer har utvecklats, även om det enligt förslaget krävs en beställning av en fördjupad inventering med hjälp av redskap under vattenytan. Nämnden noterar att förslaget även anger krav på leverans av digitalt geodata, vilket på sikt avsevärt kan effektivisera arbetet kring biologisk mångfald, och är i linje med stadens ambition.

Remissförslaget består av både kravspecificering och vägledning. Det står i foljebrevet till det nya standardförslaget att man har sett över huvuddokumentet i sin helhet för att få en tydligare och mer logisk struktur där de krav som ställs blir tydligare. Den nya utgåvan är generellt bättre men dokumentet skulle kunna utvecklas ytterligare så att kraven lättare kan hittas. Exempelvis i kap 6 där flera underrubriker börjar med ordet "krav" men inte alla. Även de stycken med underrubriker som inte börjar med "krav" står sedan i löpande text "En utförare ska...". En ytterligare genomgång av dokumentet är med andra ord nödvändigt.

I några fall anser nämnden att vägledningen fortfarande är något otydlig. SIS kommittén har förklarat att det skulle ta lång tid för branschen att komma till consensus i varje moment samt att det ska finnas utrymme för utveckling inom standarden. Det kan vara relevant, men nämnden önskar att några avsnitt, som presenteras nedan, förtydligas för att minska risken för olika tolkningar.

Om bedömning av biotopvärde Kap.15

I standarden finns vägledning för bedömning av biotopvärde där det ingår att bedöma sällsynta biotoper. Med sällsynta biotoper avses biotoper som är mindre vanliga inom ett visst geografiskt område. Bedömning av sällsynthet ska enligt standarden främst omfatta biotopens

sällsynthet i ett regionalt, nationellt och internationellt perspektiv. Nämnden vill föra fram att det är viktigt att bedömning av t.ex. gamla ekmiljöer, men även av naturvårdsarter som är sällsynta på nationell nivå, ställs i förhållande till nationell förekomst och inte regional som ofta görs vid kartering efter den befintliga utgåvan. Enligt remisseminariet är det så man ska göra, men det är inte tydligt angett i remissutgåvan, utan behöver förtydligas.

Om bedömning av artvärde, Kap 16

I remissen föreslås att inte alla naturvårdsarter ska utgöra grund för bedömning. Dokumentet har genom listor definierat vilka naturvårdsarter som är relevanta att använda vid naturvärdesbedömningen. De arter som anses relevanta har fått termen värdearter. Nämnden är tveksam till nyttan av att införa ännu ett begrepp kring termen naturvårdsarter, vilken är paraplyterm. Bättre vore att utföraren tydligt anger vilka undantag som gjorts och varför i det särskilda fallet. I remissförslaget finns listor på grupper av naturvårdsarter som ska utgöra underlag för bedömning. Det finns här en otydlighet kring urval av t.ex. rödlistade arter. Enligt förslaget ska rödlistade arter utgöra bedömningsgrund utom de som endast rödlistats på grund av att de uppvisar en tydlig minskning av den nationella populationen och som fortfarande är mycket vanliga. Vad ”mycket vanliga” är upp till utföraren att bedöma. Det är sammantaget rimligt att samtliga naturvårdsarter som noterats vid inventering redovisas, om inte annat i en bilaga, så att granskning och kalibrering av metodiken fortlöpande kan ske.

Bedömning av naturvärde Kap 17

Enligt standarden ska bedömt artvärde och bedömt biotopvärde slutligen vägas samman till ett naturvärde enligt en matris. I remissen föreslås att matrisen förändras så att gränserna mellan naturvärdesklasserna inte blir lika tydlig. Klasserna förskjuts samtidigt nedåt i värdeskalan. Det förklaras av SIS vara orsakat bl.a. av att klasserna i praktiken överlappar varandra och att vissa artnoteringar tidigare har påverkat utfallet för stelbent. Nämnden bedömer dock att denna förändring behöver motiveras tydligare och fler tester av den nya standarden behöver utföras innan förändringen görs, då den kan få stor påverkan på den slutliga miljöinformation som lämnas till beställaren.

Naturvärdesbiotoper ska enligt standarden naturvärdesbedömas i fyra naturvärdesklasser, 1 till 4, där naturvärdesklass 1 är den högsta klassen. En gemensam term för dessa naturvärdesklasser är högre naturvärde. I den tidigare versionen var klass 4, som omfattar biotoper och landskap med vissa kvaliteter av betydelse för biologisk mångfald, ett tillägg. I den nya utgåvan är klassen obligatoriskt i en NVI, vilket är positivt. Nämnden vill passa på att framföra att klassen ofta har ett kommunalt värde, speciellt ur ett landskapsekologiskt perspektiv.

I det nya förslaget kan man även välja till bedömning av naturvärdesklass 5-7, där klass 6-7 i princip inte har några naturvärden. Nämnden ställer sig tveksamt till nyttan av klass 6 och 7.

Fokus på landskapsvärden Kap 15 och 18 och 22

Den nya utgåvan har ett större fokus på landskapsekologiska värden än den tidigare versionen, vilket nämnden välkomnar. Stockholms stad har under många år fokuserat på såväl platsspecifika naturvärden som ekologisk funktionalitet inom den gröna infrastrukturen. I remissförslaget har vägledningen för bedömning av biotopvärde utvecklats vad gäller ekologisk funktionalitet, och i förslaget beskrivs även hur landskapsområden kan tilldelas en naturvärdesklass. Det finns också en mer utförlig beskrivning hur inventering av livsmiljöer kan vara ett verktyg för landskapsekologisk kartering, vilket nämnden anser är positivt. Det är dock oklart hur bedömningen av landsskapsvärde eller utfallet av livsmiljöinventeringen slutligen påverkar naturvärdet för naturvärdebiotoperna som ingår i landskapet. Hur kommer en sammanvägning av metoderna att ske och hur ska den slutliga värderingen presenteras för beställaren? Detta behöver förtydligas i standarden.

Samtidigt har gränsdragningen mellan naturliga naturmiljöer och av människan skapade naturmiljöer skärpts i remissförslaget. Staden vill lyfta fram vikten av att anpassa standarden vad gäller biotopklassificering till pågående karteringsutveckling av urban grönstruktur som görs vid Stockholms universitet i samarbete med Stockholm stad.

Fördjupade inventering av träd Kap 20.3

I samband med områdes- och detaljplanering inom staden uppstår ofta behov av att naturvärdesinventera träd. Remissförslaget innehåller vägledning för fördjupad inventering av naturvärdesträd. Den innefattar valen att inventera särskilt skyddsvärda träd enligt Naturvärdsverket definition eller övriga naturvärdesträd eller en kombination av dessa. Förslag till bedömningsgrunder för naturvärdesträd finns listade. Staden har noterat att konsulter gör olika bedömningar av naturvärdesträd vilket resulterar i olika naturvärdesklasser för träd. Staden önskar därför att standarden förtydligas vad gäller krav eller tydligare vägledning för vilka parametrar som ska ingå i inventering av naturvärdesträd och vilka klasser som ska redovisas. Om inte standarden kan rymma ett förtydligande bör stadens berörda förvaltningar i samråd ta fram en egen vägledning för hur inventering av naturvärdesträd bör utföras.

Behov av test av den uppdaterade standarden i tätortsmiljö

Nämnden bedömer att det är svårt att utifrån remissförslaget föreställa sig vad utfallet av kartering av biologisk mångfald blir för en tätort som Stockholm. Det är fortfarande oklart hur tätortens relativt fragmenterade naturlandskap bedöms när det gäller t.ex. konnektivitet, liksom hur förändringen av matrisen för naturvärdesklassificering faller ut. Det är därför önskvärt att kommittén, innan den slutliga versionen av standarden läggs fast, utför tester enligt den nya standarden i tätortsmiljö, där staden gärna medverkar. Förslagsvis på liknande sätt som den test för landsbygdsmiljö som redovisades på remisseminariet, men med landskapsvärden inkluderat.

Hjälp till beställaren

Kartering av biologisk mångfald kan enligt standardförslaget göras på olika nivåer, förstudie, naturvärdesinventering (NVI) eller fördjupad inventering. Före kartering bör beställaren göra en behovsbedömning, vid osäkerhet, i samråd med utföraren.

I remissförslaget ges en vägledning för val av nivå i olika planeringsscenarioer. Nämnden bedömer att vägledningen är otydlig vad gäller kommunal planering. Tabellen behöver ses över och vägledningen förtydligas gällande vilken nivå som bör beställas inom kommunal planering. Om inte standardens vägledning förtydligas bör stadens berörda förvaltningar i samråd ta fram en egen vägledning för vilka inventeringar och förstudier som man rekommenderar som underlag för planläggning, tillstånd och dispenser.

Slutligen, rapporten som levereras till beställaren innehåller mycket information och termer som kräver att den som läser den har ekologisk kompetens. Det är dock viktigt att den sammanfattande texten i rapporten är pedagogiskt utformad, så att en bred målgrupp inom planeringsprocessen kan tolka och ta till sig resultatet på ett adekvat sätt.

Enligt Svenska kommittén SIS/TK 555 följebrev ska man använda den svarsblanketten som är bifogad remissen för att påverka innehållet i den kommande standarden. Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnd lämnar därför även dessa synpunkter inlagda som text i bifogad svarsblankett.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

SIS standarden för naturvärdesinventeringar från 2014 används vid exploateringskontorets upphandlingar av ekologiska underlag i detaljplaneprocessen, för att kvalitetssäkra underlagen. Stadsbyggnadskontoret anser att det är positivt att befintlig standard uppdateras så att den blir mer tydlig vad gäller krav och vägledning.

Den nuvarande standarden har haft vissa brister när det gäller att bedöma naturvärden och ekologiska funktioner utifrån ett tätortsperspektiv och utifrån ett områdes betydelse för den gröna infra-strukturen. Kontoret är positivt till att värderingsmodellen nu tar viss hänsyn till om en biotop ligger i ett funktionellt sammanhang eller inte, men negativt till att funktionaliteten i den gröna infrastrukturen fortfarande inte slår igenom tillräckligt högt. Ett område som ligger helt isolerat från andra grönområden kan fortfarande få högt värde bara på grund av att det finns äldre träd och någon sällsynt art där, samtidigt som till exempel en gräsmatta i den gröna infrastrukturen, som fungerar utmärkt som spridningsväg för många arter, får lågt

värde. I växande städer är den gröna infrastrukturen av avgörande betydelse för ett långsiktigt bibehållande av den biologiska mångfalden, och det behöver få genomslag i värderingen av olika biotoper om värderingen ska kunna vara ett prioriteringsstöd.

Kontoret skulle gärna se att förslaget till ny standard testades i tätortsmiljö innan den läggs fast. Det vore också önskvärt om standarden kompletterades med metoder och former för att beskriva ett planförslags konsekvenser för den biologiska mångfalden och gröna infrastrukturen på lokal, regional och nationell nivå. Såväl den nuvarande som den föreslagna standarden fokuserar på att beskriva befintliga värden och funktioner.

Skillnader i värderingen av naturliga naturmiljöer och av människan skapade naturmiljöer har skärpts i remissförslaget. Kontoret är tveksamt till att skapade naturmiljöer värderas ner, eftersom de åtminstone på sikt kan ha stor betydelse för den biologiska mångfalden. Vegetationens ålder, kontinuitet och sammansättning bör vägas in vid värderingen, men dess ursprung bedömer kontoret som mindre viktigt. Kontoret vill också lyfta fram vikten av att anpassa standarden vad gäller biotopklassificering till pågående karteringsutveckling av urban grönstruktur som görs vid Stockholms universitet i samarbete med Stockholm stad.